

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)
den 16 september 2004*

I mål C-465/01,

angående en talan om fördragsbrott enligt artikel 226 EG,

som väckts den 4 december 2001,

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av J. Sack, i egenskap av
ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Republiken Österrike, företrädd av H. Dossi, i egenskap av ombud, med
delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

* Rättegångsspråk: tyska.

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C.W.A. Timmermans samt domarna R. Schintgen (referent), R. Silva de Lapuerta, P. Kuris och G. Arestis,

generaladvokat: F.G. Jacobs,
justitiesekreterare: R. Grass,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förhandling och utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Europeiska gemenskapernas kommission har väckt talan om att domstolen skall fastställa att Republiken Österrike har åsidosatt sina skyldigheter enligt

a) artikel 39 EG och artikel 8 i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (EGT L

257, s. 2; svensk specialutgåva, område 5, volym 1, s. 33), i dess lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2434/92 av den 27 juli 1992 (EGT L 245, s. 1; svensk specialutgåva, område 5, volym 5, s. 160) (nedan kallad förordning nr 1612/68), samt artikel 28 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EGT L 1, s. 3 och 527; svensk version i SÖ 1993:24) (nedan kallat EES-avtalet), genom att inte låta arbetstagare från andra medlemsstater inom Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (nedan kallat EES) kandidera i val till arbetstagarkamrar,

- b) bestämmelserna i de avtal som gemenskapen har slutit med vissa tredje länder om att icke-diskrimineringsprincipen skall tillämpas vad avser arbets- och anställningsvillkor för arbetstagare från dessa länder som lagligen utövar ett yrke i en medlemsstat, genom att inte låta dessa arbetstagare kandidera i val till företagsråd och plenarförsamlingen i arbetstagarkamrar.

Tillämpliga bestämmelser

Relevanta bestämmelser i gemenskapsrätten

- 2 I artikel 39 EG föreskrivs följande:

"1. Fri rörlighet för arbetstagare skall säkerställas inom gemenskapen.

2. Denna fria rörlighet skall innebära att all diskriminering av arbetstagare från medlemsstaterna på grund av nationalitet skall avskaffas vad gäller anställning, lön och övriga arbets- och anställningsvillkor.

...

4. Bestämmelserna i denna artikel skall inte tillämpas på anställning i offentlig tjänst."

3 I första skälet i förordning nr 1612/68 föreskrivs följande:

"Arbetskraftens fria rörlighet skall vara genomförd inom gemenskapen senast vid utgången av övergångsperioden. För att nå detta mål krävs att man avskaffar all diskriminering på grund av nationalitet mellan arbetstagare i medlemsstaterna vad avser anställning, avlöning och andra arbets- och anställningsvillkor och att arbetstagarna får rätt att röra sig fritt inom gemenskapen för att ta anställning, med förbehåll för de begränsningar som är berättigade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa."

4 Artiklarna 7 och 8 i förordning nr 1612/68 finns i avdelning II med rubriken "Anställning och likabehandling". Avdelning II ingår i den första delen av förordningen, vilken rör "[a]nställning och arbetstagarnas familjer".

5 I nämnda artikel 7 föreskrivs följande:

"1. En arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat får inom en annan medlemsstats territorium inte på grund av sin nationalitet behandlas annorlunda än landets egna arbetstagare i fråga om anställnings- och arbetsvillkor, speciellt vad

avser lön, avskedande och, om han eller hon skulle bli arbetslös, återinsättande i arbete eller återanställning.

2. Arbetstagaren skall åtnjuta samma sociala och skattemässiga förmåner som landets medborgare.

...

4. Alla klausuler i ett kollektivt eller individuellt avtal eller någon annan kollektiv bestämmelse om rätt att söka anställning, anställning, lön och andra villkor för arbete eller avskedande skall vara ogiltiga, såvitt de föreskriver eller bemyndigar diskriminerande villkor för arbetstagare som är medborgare i de andra medlemsstaterna.”

6 I artikel 8 i förordning nr 1612/68 föreskrivs följande:

”En arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och som är anställd inom en annan medlemsstats territorium skall få lika behandling vad avser medlemskap i fackföreningar och utövande av därmed sammanhängande rättigheter inklusive rätten att rösta och skall vara valbar till poster inom administrationen eller ledningen av en arbetstagarorganisation. Arbetstagaren får uteslutas från deltagande i ledningen av organisationer som regleras av offentlig rätt och från att inneha en tjänst som regleras av offentlig rätt. Dessutom skall arbetstagaren ha rätt att vara valbar till de organ som representerar arbetstagaren i företaget.

Bestämmelserna i denna artikel skall inte påverka lagar eller förordningar i vissa medlemsstater som beviljar mer omfattande rättigheter till arbetstagare som kommer från de andra medlemsstaterna.”

7 I artikel 28 i EES-avtalet föreskrivs följande:

”1. Fri rörlighet för arbetstagare skall säkerställas mellan EG-medlemsstaterna och EFTA-staterna.

2. Denna fria rörlighet skall innebära att all diskriminering av arbetstagare från EG-medlemsstaterna och EFTA-staterna på grund av nationalitet skall avskaffas vad gäller anställning, ersättning och övriga arbets- och anställningsvillkor.

...

4. Bestämmelserna i denna artikel skall inte tillämpas på anställning i offentlig tjänst.

...”

8 Gemenskapen har ingått ett antal avtal med tredje land, bland annat avtalet om upprättandet av en associering mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Turkiet, Europavtalen om associering med länderna i Central- och Östeuropa och

samarbetsavtalen, därefter associeringsavtalen, med Maghreb-länderna, i vilka det föreskrivs att arbetstagare från de berörda tredje länderna som är lagligen anställda i en medlemsstat inte får diskrimineras på grund av medborgarskap vad avser arbets- och anställningsvillkor och lön.

Nationella bestämmelser

- 9 Enligt 1 § i österrikiska Arbeiterkammergesetz (lag om arbetstagarorganisationer) (BGBl 626/1991, i dess lydelse enligt BGBl. I 166/1998) (nedan kallad AKG), har särskilda organisationer för arbetare och tjänstemän liksom förbundskammaren för arbetare och tjänstemän (nedan kallade arbetstagarorganisationer) till uppgift att tillvarata och främja kvinnliga och manliga arbetstagarorganisationers sociala, ekonomiska och kulturella intressen.
- 10 Nämnda organisationer, vilka utgör offentlighetsrättsliga inrättningar till vilka alla arbetstagarorganisationer i princip är anslutna och avgiftsskyldiga, har dessutom en rådgivande funktion i lagstiftningsarbetet.
- 11 En arbetstagarorganisation består bland annat av en plenarförsamling (46 § AKG). Denna församling väljs, för en period av fem år (18 § 1 AKG), av röstberättigade arbetstagarorganisationer i fria, direkta och hemliga val, vilka är baserade på principerna för proportionella val (19 § AKG). Enligt 20 § 1 AKG har alla arbetstagarorganisationer som tillhör arbetstagarorganisationen på valdagen rösträtt.

12 Beträffande valbarhet föreskrivs följande i 21 § AKG:

”Varje arbetstagare som tillhör en arbetstagarkammare är valbar till denna om han på valdagen

1. har fyllt 19 år,

2. under de senaste fem åren har varit anställd i Österrike i sammanlagt minst två år och anställningsavtalet eller anställningen har gett arbetstagaren rätt att gå med i nämnda arbetstagarkammare, och

3. inte har förklarats vara icke valbar till det nationella rådet av någon annan anledning än bristande ålder.”

13 I 26 § 4 i Bundesverfassungsgesetz (nationell grundlag) föreskrivs följande:

”Alla kvinnor och män som är österrikiska medborgare på valdagen och som har fyllt 19 år före den första januari det år som valet hålls är valbara.”

- 14 Företagsrådet har till uppgift att tillvarata företagets anställdas intressen och, i synnerhet, att kontrollera att lagstiftning till de anställdas förmån respekteras. Alla företag i Österrike av en viss storlek är skyldiga att inrätta företagsråd.
- 15 53 § 1 i Arbeitsverfassungsgesetz (lag om arbetsorganisation) (BGBl. 22/1974, i dess lydelse enligt BGBl. 460/1993), i vilken valbarhet till företagsråd regleras, har följande lydelse:

"Alla arbetstagare som

1. a) är österrikiska medborgare, eller

b) är medborgare i en stat som har skrivit under EES-avtalet, och
2. har fyllt 19 år den dag då väljarna kallas till val, och
3. har arbetat i minst sex månader för den inrättning eller det företag till vilket inrättningen hör, och
4. inte har förklarats sakna rätt att delta i valet av det nationella rådet av någon annan anledning än brist på österrikiskt medborgarskap ...

är valbara."

Det administrativa förfarandet

- 16 Kommissionen anser att de österrikiska bestämmelserna strider mot de krav som ställs i gemenskapsrätten och uppmanade Republiken Österrike, i en skrivelse av den 9 juli 1999, att inkomma med ett yttrande inom två månader. Enligt kommissionen är de aktuella bestämmelserna oförenliga med EG-rätten av två skäl. För det första är endast österrikiska medborgare valbara till arbetstagarkammare, för det andra saknar arbetstagare, som är lagligen anställda i en medlemsstat, och som kommer från ett land med vilket gemenskapen har ingått ett avtal om att landets arbetstagare skall behandlas på samma sätt som de egna medborgarna vad avser anställningsvillkor, rätt att kandidera i val till arbetstagarkamrar och företagsråd.
- 17 Den 6 september 1999 medgav den österrikiska regeringen att de nationella bestämmelserna strider mot gemenskapsrätten vad avser arbetstagare från andra medlemsstater i Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, men hävdade att de österrikiska bestämmelserna inte har någon verkan eftersom gemenskapsrätten är direkt tillämplig. Arbetet med att vidta de nödvändiga ändringarna för att ge samtliga arbetstagare, oavsett nationalitet, rätt att kandidera i val till arbetstagarkamrar pågick likväl. Den österrikiska regeringen ifrågasatte däremot kommissionens påstående, avseende arbetstagare från tredje länder med vilka gemenskapen har ingått avtal, att arbetstagarna skall behandlas på samma sätt som de egna medborgarna vad avser anställningsvillkor när de är lagligen anställda i en medlemsstat.
- 18 De österrikiska bestämmelserna ändrades inte, vilket resulterade i att kommissionen den 29 december 2000 riktade ett motiverat yttrande till Republiken Österrike. I yttrandet uppmanades medlemsstaten att, inom två månader från delgivningen av detsamma, anta de nödvändiga bestämmelserna för att rätta sig efter artikel 39 EG, artikel 8 i förordning nr 1612/68 och artikel 28 i EES-avtalet samt bestämmelserna i de ovannämnda bilaterala avtal som ingåtts av gemenskapen.

- 19 Eftersom den österrikiska regeringens svar på det motiverade yttrandet inte innehöll några nya uppgifter väckte kommissionen förevarande talan. Nämnade svar finns i två skrivelser av den 27 februari respektive den 12 april 2001.

Talan

- 20 Kommissionen har framfört två invändningar till stöd för sin talan. Den första invändningen rör den omständigheten att arbetstagare från andra medlemsstater i unionen och EES inte är valbara till arbetstagarkamrar. Den andra invändningen rör den omständigheten att en arbetstagare, som är lagligen anställd i Österrike, och som kommer från ett tredje land med vilket gemenskapen har ingått ett avtal om att landets arbetstagare skall behandlas på samma sätt som de egna medborgarna vad avser arbets- och anställningsvillkor, saknar rätt att kandidera i val till plenarförsamlingen i arbetstagarkamrar och till företagsråd.
- 21 Domstolen kommer i tur och ordning att pröva huruvida dessa invändningar är välgrundade.

Den första invändningen

Parternas argument

- 22 Kommissionen anser att de österrikiska bestämmelserna om att endast österrikiska medborgare är valbara till arbetstagarkamrar uppenbart strider mot artikel 39 EG och artikel 8.1 i förordning nr 1612/68, såsom dessa har tolkats av domstolen, samt mot artikel 28 i EES-avtalet som innehåller liknande bestämmelser.

- 23 Kommissionen har anfört att det följer av dom av den 4 juli 1991 i mål C-213/90, ASTI (REG 1991, s. I-3507; svensk specialutgåva, volym 11, s. 289) (nedan kallad ASTI I), och av den 18 maj 1994 i mål C-118/92, kommissionen mot Luxemburg (REG 1994, s. I-1891) (nedan kallad ASTI II), att nationell lagstiftning enligt vilken arbetstagare från andra medlemsstater saknar rätt att kandidera i val till sådana organisationer som yrkesorganisationer, till vilka de är obligatoriskt anslutna och avgiftsskyldiga, som har till uppgift att tillvarata de anslutna arbetstagarnas intressen och som utövar en rådgivande funktion i samband med lagstiftningsarbetet, strider mot den grundläggande principen om icke-diskriminering på grund av nationalitet i artikel 39 EG och artikel 8.1 i förordning nr 1612/68. Samma sak bör gälla för artikel 28 i EES-avtalet vars relevanta bestämmelser har samma lydelse som bestämmelserna i artikel 39 EG.
- 24 Den österrikiska regeringen har hävdat att talan inte kan vinna bifall på denna invändning, eftersom arbetstagarkamrar är offentlighetsrättsliga inrättningar som på ett betydande sätt deltar i utövandet av den offentliga makten, vilket motiverar att utländska arbetstagare saknar rätt att kandidera i val till sådana organisationer.

Domstolens bedömning

- 25 Innan domstolen prövar huruvida dessa invändningar är välgrundade skall det, med avseende på den fria rörligheten för arbetstagare inom Europeiska unionen, erinras om att artikel 39.2 EG, vilken för övrigt endast ger uttryck för den grundläggande principen om icke-diskriminering på grund av nationalitet i artikel 12 första stycket EG på ett specifikt område, innehåller ett förbud mot all diskriminering av arbetstagare från medlemsstaterna på grund av nationalitet vad gäller anställning, lön och övriga arbets- och anställningsvillkor.

- 26 Det erinras om denna princip i flera särskilda bestämmelser i förordning nr 1612/68, i synnerhet i artiklarna 7 och 8.
- 27 I artikel 8 första stycket i nämnda förordning föreskrivs närmare bestämt att en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och som är anställd inom en annan medlemsstats territorium skall få lika behandling vad avser medlemskap i fackföreningar och utövande av därmed sammanhängande rättigheter. Dessutom skall arbetstagaren ha rätt att vara valbar till de organ som representerar arbetstagaren i företaget.
- 28 Redan i domarna i målen ASTI I och ASTI II fastställde domstolen att denna bestämmelse är tillämplig på rätten att rösta och kandidera i val till sådana organisationer som yrkesorganisationer, till vilka arbetstagarna är obligatoriskt anslutna och avgiftsskyldiga, och som har till uppgift att tillvarata de anslutna arbetstagarnas intressen
- 29 Artikel 28.2 i EES-avtalet har i princip samma lydelse som artikel 39.2 EG.
- 30 Under dessa omständigheter följer det av artikel 39.2 EG, artikel 8 första stycket i förordning nr 1612/68 och artikel 28.2 i EES-avtalet att arbetstagare från andra medlemsstater eller från en stat som tillhör Europeiska frihandelssammanslutningen (nedan kallad EFTA) som har anställning i en annan medlemsstat skall behandlas på samma sätt som värdmedlemsstatens medborgare vad avser bland annat arbets- och anställningsvillkor och, i synnerhet, fackliga rättigheter, däribland rätten att kandidera i val till organisationer som tillvaratar arbetstagarnas intressen, såsom de österrikiska arbetstagararkamrarna.

- 31 Det har emellertid visats att det i de nationella bestämmelser som är aktuella i förevarande mål anges att österrikiskt medborgarskap är en förutsättning för valbarhet till dessa kamrar, vilket den österrikiska regeringen inte har bestridit.
- 32 Ett sådant villkor, vilket enbart uppfylls av österrikiska arbetstagare, utgör därmed direkt diskriminering av utländska arbetstagare.
- 33 Av detta följer att de österrikiska bestämmelserna, enligt vilka arbetstagare från andra medlemsstater eller EFTA-staterna saknar rätt att kandidera i val till arbetstagarkamrar enbart med anledning av att de inte är österrikiska medborgare, strider mot den grundläggande principen om förbud mot all diskriminering på grund av nationalitet, vilken ligger till grund för ovan nämnda bestämmelser i gemenskapsrätten.
- 34 Denna slutsats kullkastas inte på något sätt av den österrikiska regeringens argument att de österrikiska arbetstagarkamrarna utgör offentlighetsliga inrättningar som deltar i utövandet av den offentliga makten.
- 35 Det följer nämligen av domarna i målen ASTI I och ASTI II att nationell lagstiftning, enligt vilken arbetstagare från andra medlemsstater saknar rätt att rösta och/eller kandidera i val till sådana organisationer som yrkesorganisationer, till vilka de är obligatoriskt anslutna och avgiftsskyldiga, och som har till uppgift att tillvarata de anslutna arbetstagarnas intressen, strider mot den grundläggande principen om icke-diskriminering på grund av nationalitet, trots att de aktuella yrkesorganisationerna enligt nationell rätt utgör offentlighetsliga inrättningar som utövar en rådgivande funktion i samband med lagstiftningsarbetet.

- 36 Den österrikiska regeringen har inte redogjort för några omständigheter som visar att österrikiska arbetstagarorganisationer väsentligt skiljer sig från de luxemburgska yrkesorganisationer som var aktuella i målen ASTI I och ASTI II.
- 37 Avseende österrikiska arbetstagarorganisationer har domstolen för övrigt redan slagit fast att det nationalitetskrav som valbarheten till nämnda organisationer är förenad med i den österrikiska lagstiftningen strider mot principen om att all diskriminering på grund av nationalitet skall avskaffas vad avser arbets- och anställningsvillkor. Principen tillkännages i artikel 10.1 i associeringsrådets beslut nr 1/80 av den 19 september 1980 om utveckling av associeringen (nedan kallat beslut nr 1/80). Associeringsrådet har inrättats genom Avtalet om upprättandet av en associering mellan Europeiska ekonomiska gemenskapen och Turkiet, vilket den 12 september 1963 undertecknades i Ankara av Republiken Turkiet å ena sidan och av medlemsstaterna i EEG och gemenskapen å andra sidan (nedan kallat associeringsavtalet mellan EEG och Turkiet). Avtalet har för gemenskapens räkning ingåtts, godkänts och bekräftats genom rådets beslut 64/732/EEG av den 23 december 1963 (EGT 217, 1964, s. 3685) (dom av den 8 maj 2003 i mål C-171/01, Wählergruppe Gemeinsam, REG 2003, s. I-4301).
- 38 Ordalydelsen i artikel 10 i beslut nr 1/80 är i princip identisk med ordalydelsen i artikel 39.2 EG och artikel 28.2 i EES-avtalet.
- 39 Det skall tilläggas att regeln om att bestämmelserna i artikel 39 EG inte skall tillämpas på verksamhet som innebär deltagande i myndighetsutövning enligt fast rättspraxis utgör ett undantag från en grundläggande princip och den skall av denna anledning tolkas restriktivt. Undantaget skall därför endast anses omfatta sådan verksamhet som är absolut nödvändig för att skydda de intressen som regeln syftar till att tillvarata. Följden av detta är att medlemsstaterna saknar rätt att generellt kräva att de som är verksamma i offentligtrettsliga organisationer, såsom de

österrikiska arbetstagarkamrarna, skall vara medborgare i den egna medlemsstaten. Det är enbart tillåtet att, om nödvändigt, utestänga utländska arbetstagare från viss verksamhet i den aktuella organisationen när verksamheten i fråga förutsätter direkt deltagande i myndighetsutövning (se bland annat domarna i de ovannämnda målen ASTI I, punkt 19, och Wählergruppe Gemeinsam, punkt 92).

40 Av detta drog domstolen, i punkt 93 i domen i det ovannämnda målet Wählergruppe Gemeinsam, i vilken det hänvisas till punkt 20 i domen ASTI I, slutsatsen att utländska arbetstagare som omfattas av bestämmelserna om likabehandling i fråga om lön och andra arbets- och anställningsvillkor inte kan undantas från rätten att kandidera i val till organisationer som i likhet med de österrikiska arbetstagarkamrarna företräder och tillvaratar arbetstagarintressen. Ett sådant undantag är varken motiverat med hänsyn till den ifrågavarande organisationens rättsliga status enligt nationell rätt eller med hänsyn till att vissa av organisationens funktioner skulle kunna innebära deltagande i myndighetsutövning.

41 Av det som framkommit ovan följer att kommissionens första invändning är grundad.

Den andra invändningen

Parternas argument

42 Gällande den omständigheten att arbetstagare från tredje länder, med vilka gemenskapen ingått avtal som garanterar dessa arbetstagare samma behandling som de egna medborgarna vad avser arbets- och anställningsvillkor, saknar rätt att kandidera i val till företagsråd och arbetstagarkamrar, har kommissionen anfört att

det saknas anledning att tolka begreppet arbets- och anställningsvillkor snävare i dessa avtal än inom ramen för EG-fördraget. Även om arbetstagare från tredje länder inte åtnjuter fri rörlighet såsom den garanteras i nämnda fördrag, skall de av dessa arbetstagare som har laglig anställning i en medlemsstat inte ha en mindre förmånlig rättslig ställning än motsvarande gemenskapsmedborgare. Detta är nämligen precis vad förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet i de avtal som är aktuella i förevarande mål syftar till.

- 43 Den österrikiska regeringen har invänt att begreppet arbets- och anställningsvillkor i den mening som avses i de avtal som kommissionen har hänvisat till inte inbegriper en rätt för arbetstagare från de berörda tredje länderna att delta i val till lagstaddade organisationer med uppgift att representera anställda, såsom arbetstagararkamrar och företagsråd. Begreppet skall nämligen inte anses ha samma räckvidd som motsvarande begrepp i artikel 39 EG. Detta beror på att begreppet i artikel 39 EG har förtydligats i förordning nr 1612/68, vars artikel 8 första stycket uttryckligen avser fackliga och liknande rättigheter. Något sådant förtydligande finns däremot inte inom ramen för de aktuella internationella avtalen. Syftena med dessa avtal är inte heller lika omfattande och långtgående som syftena med nämnda fördrag. Under dessa omständigheter anser den österrikiska regeringen att kommissionens andra invändning inte är grundad.

Domstolens bedömning

- 44 Av domstolens rättspraxis följer redan att artikel 37.1 första strecksatsen i Europaavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Polen, å andra sidan, som slutits och godkänts i gemenskapens namn genom rådets och kommissionens beslut 93/743/Euratom, EKSG, EG av den 13 december 1993 (EGT L 348, s. 1; svensk specialutgåva, område 11, volym 26, s. 3), ger polska arbetstagare, som är lagligen

anställda inom en medlemsstats territorium, en rätt till likabehandling vad gäller arbets- och anställningsvillkor som har samma omfattning som den rättighet som i liknande ordalag har fastställts för gemenskapsmedborgare genom artikel 48.2 i EG-fördraget (nu artikel 39.2 EG i ändrad lydelse) (dom av den 29 januari 2002 i mål C-162/00, Pokrzeptowicz-Meyer, REG 2002, s. I-1049, punkt 41).

- 45 Domstolen har på samma sätt, vad avser associeringsavtalet mellan EEG och Turkiet, fastställt att en medlemsstats skyldigheter enligt artikel 10.1 i beslut nr 1/80, vars lydelse i princip är identisk med lydelsen av artikel 39.2 EG, i fråga om arbets- och anställningsvillkor gentemot turkiska arbetstagare på medlemsstatens reguljära arbetsmarknad är analoga med dess skyldigheter gentemot arbetstagare som är medborgare i en annan medlemsstat (domen i det ovannämnda målet Wählergruppe Gemeinsam, punkt 77).
- 46 Det ovannämnda målet Wählergruppe Gemeinsam gällde för övrigt just villkoret i österrikisk lag om att endast österrikiska medborgare har rätt att kandidera i val till österrikiska arbetstagar-kamrar, vilket domstolen redan har påpekat i punkt 37 i förevarande dom.
- 47 Kommissionen har med rätta gjort gällande att det saknas anledning att frångå den tolkning som gjorts inom ramen för EG-fördraget, vilken för övrigt redan har tillämpats analogt på avtalen med Polen och Turkiet (se punkterna 44–46 i förevarande mål), av principen, vilken tillkännages i andra avtal som gemenskapen har ingått med tredje länder, att all diskriminering på grund av nationalitet skall avskaffas vad avser arbets- och anställningsvillkor.
- 48 Som domstolen redan har konstaterat inom ramen för den första invändningen, vad avser Europeiska unionen och EES, skall nämnda princip av samma skäl anses

utgöra hinder för tillämpningen, på personer som omfattas av ett avtal som innehåller samma typ av princip och som är lagligen anställda i en medlemsstat, av nationella bestämmelser såsom de österrikiska, enligt vilka arbetstagare som inte är österrikiska medborgare saknar rätt att kandidera i val till organisationer som har till uppgift att tillvarata de anslutna arbetstagarnas intressen, såsom arbetstagarkamrar och företagsråd.

- 49 Principen om icke-diskriminering på grund av nationalitet i de aktuella avtalen innebär nämligen att samma arbets- och anställningsvillkor skall tillämpas på alla arbetstagare, oberoende av om de är inhemska medborgare eller medborgare från något av de berörda tredje länderna, och att de bland annat har rätt att på samma villkor delta i val till organisationer som har till uppgift att tillvarata de anslutna arbetstagarnas intressen. Olika behandling på grundval av de berördas medborgarskap strider mot denna grundläggande princip.
- 50 De argument som den österrikiska regeringen har anfört till stöd för en motsatt ståndpunkt kan inte godtas.
- 51 För det första, av skäl som domstolen har redogjort närmare för i punkterna 81–86 i domen i det ovannämnda målet *Wählergruppe Gemeinsam*, innebär den omständigheten att begreppet "övriga arbets- och anställningsvillkor", vilket används i artikel 48.2 i EG-fördraget (nu artikel 39.2 EG i ändrad lydelse), har förtydligats i förordning nr 1612/68, och särskilt i artikel 8 första stycket häri som särskilt gäller fackliga och liknande rättigheter, medan ett sådant förtydligande saknas i de aktuella bilaterala avtalen, inte att begreppet skall anses ha en mer begränsad räckvidd än motsvarande begrepp i artikel 39.2 EG och därmed inte innefatta en rätt för arbetstagare från

tredje länder att på samma villkor som de inhemska medborgarna delta i val till organisationer som har till uppgift att tillvarata arbetstagarnas intressen.

- 52 För det andra följer det inte bara av lydelsen av regeln om icke-diskriminering vad avser arbets- och anställningsvillkor, vilken har införts i flera avtal som gemenskapen har ingått med tredje länder och i allt väsentligt utformats på samma sätt som artikel 39.2 EG, utan också av en jämförelse mellan dessa avtal och EG-fördraget vad avser sammanhang och eftersträfvade mål, att det inte finns något skäl att tillmäta denna regel i avtalen en annan räckvidd än den som domstolen tillmätte motsvarande regel i artikel 48.2 i EG-fördraget (nu artikel 39.2 EG i ändrad lydelse) i domarna i målen ASTI I och ASTI II (se analogt domen i det ovannämnda målet Wählergruppe Gemeinsam, punkterna 88 och 89).
- 53 Denna tolkning är för övrigt den enda som överensstämmer med målet med och systematiken i de aktuella avtalen. Att arbetstagare, som är medborgare i tredje länder med vilka gemenskapen har ingått sådana avtal, och som är lagligt anställda i en medlemsstat, ges samma arbets- och anställningsvillkor som arbetstagare från andra medlemsstater är nämligen av stor vikt för att skapa goda förutsättningar för en gradvis integrering av nämnda migrerande arbetstagare i värdmedlemsstaten (se analogt domarna i de ovannämnda målen Pokrzeptowicz-Meyer, punkt 42, och Wählergruppe Gemeinsam, punkt 79).
- 54 Med hänsyn till resonemanget ovan skall även kommissionens andra invändning godtas.

55 Kommissionens talan skall därmed bifallas i sin helhet.

56 Det kan därmed konstateras följande:

- Republiken Österrike har åsidosatt sina skyldigheter enligt artikel 39 EG, artikel 8 i förordning nr 1612/68 och artikel 28 i EES-avtalet genom att inte låta arbetstagare från andra medlemsstater inom Europeiska unionen eller EES kandidera i val till arbetstagarkamrar.

- Republiken Österrike har åsidosatt sina skyldigheter enligt avtal som gemenskapen ingått med tredje länder om att icke-diskrimineringsprincipen skall tillämpas vad gäller arbets- och anställningsvillkor för arbetstagare från dessa länder som lagligen utövar ett yrke i en medlemsstat genom att inte låta dessa arbetstagare kandidera i val till företagsråd eller plenarförsamlingen i arbetstagarkamrar.

Rättegångskostnader

57 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att svaranden

skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom Republiken Österrike har tappat målet, skall kommissionens yrkande bifallas.

På dessa grunder beslutar domstolen (andra avdelningen) följande dom:

- 1) a) **Republiken Österrike har åsidosatt sina skyldigheter enligt artikel 39 EG och artikel 8 i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen, i dess lydelse enligt rådets förordning (EEG) nr 2434/92 av den 27 juli 1992, samt enligt artikel 28 i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet genom att inte låta arbetstagare från andra medlemsstater inom Europeiska unionen eller EES kandidera i val till arbetstagarkamrar.**
 - b) **Republiken Österrike har åsidosatt sina skyldigheter enligt avtal som gemenskapen ingått med tredje länder om att icke-diskrimineringsprincipen skall tillämpas vad gäller arbets- och anställningsvillkor för arbetstagare från dessa länder som lagligen utövar ett yrke i en medlemsstat genom att inte låta dessa arbetstagare kandidera i val till företagsråd eller plenarförsamlingen i arbetstagarkamrar.**
- 2) **Republiken Österrike skall ersätta rättegångskostnaderna.**

Underskrifter